

Vibrația gravă a memorabilelor zile „care au zguduit lumea” a cunoscut, în cadrul aniversar al semicentenarului din toamna anului abia încheiat, câteva rele-vabile evocări scenice. Fie că este vorba de dramatizarea celebrului reportaj al lui John Reed (*Zece zile care au zguduit lumea*, montată de Teatrul Național „I. L. Caragiale” și la Teatrul „Al. Davila” din Pitești), fie de o suită de fragmente din dramaturgia dedicată acestui eveniment (cum a fost spectacolul Teatrului „C. I. Nottara”), sau, în cele din urmă, un scenariu inedit (*Poetul și revoluția* de Valeriu Moisescu și Dinu Negreanu, pus în scenă la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”), în toate aceste spectacole am putut descifra un meritoriu efort colectiv, o amplă desfășurare de forțe artistice menite să recompună scenic într-un chip expresiv dramatică frescă a revoluției, în liniile și culorile ei cele mai semnificative, să reînsofletească veridic eroii acestei epopei. Bogăția faptului dramatic a impus folosirea, în afara marelui număr de actori, a unui impresionant angrenaj scenic, a unei scenografii mobile care să permită mișcarea unor mari mase de figuranți și să faciliteze schimbarea rapidă a locului acțiunii, putând sugera, cu economie de mijloace, când tumultul străzii în fierbere, când interiorul sau fațada Palatului de iarnă, când curtea unei cazărmi în care agitația politică este în toi. Proiecțiile cinematografice, corurile vorbite, muzica și alte mijloace specifice au fost folosite pe scară largă, toate conlucrând în vederea realizării unui caracter agitatoric, viu, de teatru de mase, de solicitare multiplă la acțiune.

Spectacolul Teatrului Național „I. L. Caragiale” cu dramatizarea lui H. Müller și H. Stahl, în regia lui Mihai Dimiu și scenografia lui Mihai Tofan, se impune prin caracterul sobru, prin siluetele apropiate de dimensiunile umanului, prin evitarea accentelor retorice, amintind de sursa originală, de paginile din carnetul de reporter al lui Reed. Evenimentele fiecărui tablou, care se desfășoară pe o

linie epică simplă, adaugă contururi noi la imaginea de ansamblu. Dintr-un apăsător conglomerat de tonuri și nuanțe dramatice se configurează pregnant atmosfera și tensiunea caracteristice marelui eveniment.

Pe scena teatrului piteștean, aceeași dramatizare (regia, C. Dinischiotu; scenografia, Vasile Rotaru) se înscrie într-o dinamică vie, cu o participare interpretativă intens emoțională, într-un ritm impus de la început de un prolog muzical-coregrafic, al cărui caracter pur festiv — deși nu se sudează prea bine cu spectacolul propriu-zis — câștigă prin exuberanța pe care protagoniștii (de astă dată artiștii secției de estradă) o aduc în interpretare.

O veritabilă antologie a dramaturgiei închinată lui Lenin a constituit-o spectacolul Teatrului „C. I. Nottara”, care a inclus fragmente din *Familia* de Popov, *Pe malurile Nevei* de I. Treniov, *În numele revoluției* de M. Șatrov, precum și scene din trilogia lui Pogodin (*Omul cu arma*, *Orologiul Kremlinului*, *A treia, patetica*). Fragmentele au fost armonios închegate într-un spectacol cu o plastică frumos concepută (regia, Al. Ciprian; scenografia, Lidia Radian).

Construit pe eșafodajul versurilor maiakovskiene, montajul *Poetul și revoluția*, realizat de Valeriu Moisescu și Dinu Negreanu în decorurile lui George Ștefănescu, într-un fel o autobiografie poetică, a relevat apropierea lui Maiakovski de revoluție, identificarea propriilor sale aspirații cu cele ale revoluției, realizând totodată timbrul particular al liricii maiakovskiene, forța ei satirică, umorul ei. Realizatorii spectacolului s-au arătat inventivi în compunerea imaginilor și nu au lăsat nici una dintre scene să se succedă, tautologic, versurilor citite sau recitate la rampă, ca pe o confesiune, de către interpretul lui Maiakovski (Septimiu Sever).

Diversitatea tipologică a galeriei de personaje aduse în scenă de toate aceste spectacole (muncitori, țărani, soldați, stu-

denți, gardiști, comisari, ofițeri, agitatiori, iunkerii, matrozi, burghezi, filistini, popi, profesori, financiari, poeți, pompieri, mi-niștri, reporterii etc.) a solicitat la ma-ximum resursele portretistice ale actorilor (ca și cele ale machiorilor); interpretii au trebuit să se dovedească proteici în fața a 5—6 asemenea mici roluri cu fizionomii, psihologii, caractere, costuma-ții diferite.

Trebuie amintiți în primul rând actorii Gh. Popovici-Poenaru și Vasile Nițulescu, cărora le-a revenit sarcina responsabilă

a interpretării lui Lenin, dusă la capăt în chipul cel mai onorabil, ambii reluind de fapt, cu multă siguranță, un drum parcurs în urmă cu câțiva ani. Se cuvine apoi să amintim din nou pe Septimiu Sever, Mircea Angheliescu și Vasile Pri-săcaru (interpretii lui Maiakovski), Nucu Păunescu, Florin Piersic, Toma Dimitriu, Titus Laptes, precum ne simțim datori să cităm întreg colectivul piteștean pentru dăruirea exemplară cu care a interpretat textul dificil al dramatizării celor *Zece zile care au zguduit lumea*.

NUȘICI, ÎNTRU VÎRȘET ȘI TIMIȘOARA

Calendarul vieții teatrale înregistrează uneori, pe lângă turneele unor repute-te trupe, menite să stîrnească ecouri artistice durabile în urma lor, și găzduirea, pe cite una din scenele noastre, a unor trupe cu o carte de vizită mai modestă. Prezența lor discretă are rostul, prin și dincolo de clipa de teatru făurită cu emoția unei confruntări cu un public străin, să transmită mesajul de prietenie al unui popor vecin.

Orașul iugoslav Vîrșet, cu cei aproape 40.000 de locuitori ai săi, e situat (pe hartă) la numai câțiva centimetri de granița cu țara noastră, ceea ce în distanță orară repre-zintă mai puțin de o oră de mers cu mașina. Vîrșetul își măsoară vechimea în secole și se recomandă ca un vechi centru cultural, cu o viață teatrală bogată. (O colecție de citeva mii de afișe, agonisită de mai multe generații de iubitori de teatru, atestă trecerea prin acest oraș a unor trupe din Viena, Budapesta, Timișoara etc. cu încă două sute de ani în urmă.)

Din 1945, locuitorii orașului au un teatru al lor: teatrul „Iovan Sterja Popovici“, numele părintelui comediei sîrbești, originar din localitate. Micul său colectiv își înde-plinește de la înjghebarea lui, cu devotament și pasiune, nobila misiune culturală ce i-a fost încredințată, cutreierînd neobosit satele și cătunele răspîndite pe un teritoriu locuit de peste 300.000 de oameni, pentru a le prezenta un repertoriu din ce în ce mai îndrăz-neț, din ce în ce mai bogat. Spectatorii teatrului au putut astfel să facă cunoștință în ultimii ani și cu nemuritoarele personaje ale teatrului caragialean, precum și cu piesa lui Tudor Mușatescu, *Titanic vals*.

Ca răspuns la vizita pe care, în primăvara anului trecut, Teatrul „Matei Millo“ din Timișoara i-a făcut-o, cu piesele *Io, Mircea Voievod* de Dan Tărchilă și *Insula* de Mihael Sebastian, colectivul teatrului din Vîrșet a prezentat, spre sfîrșitul aceluiași an, citeva spectacole pe scena teatrului timișorean și în citeva sate cu populație sîrbească din regiune, cu capodopera lui Nușici, *Doctor în filozofie*.

Actorii oaspeți au jucat cu aplomb, aparent neintimidați de reflectoarele unei săli de spectacol în care se aflau pentru prima oară. Spectatorii timișoreni s-au arătat receptivi în fața spectacolului, jucat într-o limbă pe care nu o înțeleg, și au putut sesiza și gusta replicile de efect comic datorită gesticii precise și clare a actorilor. Satira lui Nușici s-a realizat de altfel într-un spectacol viu, jucat cu egală vervă comică de toți interpretii. Trebuie totuși să relevăm aportul deosebit al actorilor Sima Janici-jevic (Zivota) și Tihomir Paunovic (Blagoje) care au susținut cu brio un duo comic bine acordat.

Schimbul inițiat de cele două teatre ale unor popoare vecine și prietene s-a dove-dit un excelent mijloc de cunoaștere și prețuire reciprocă.